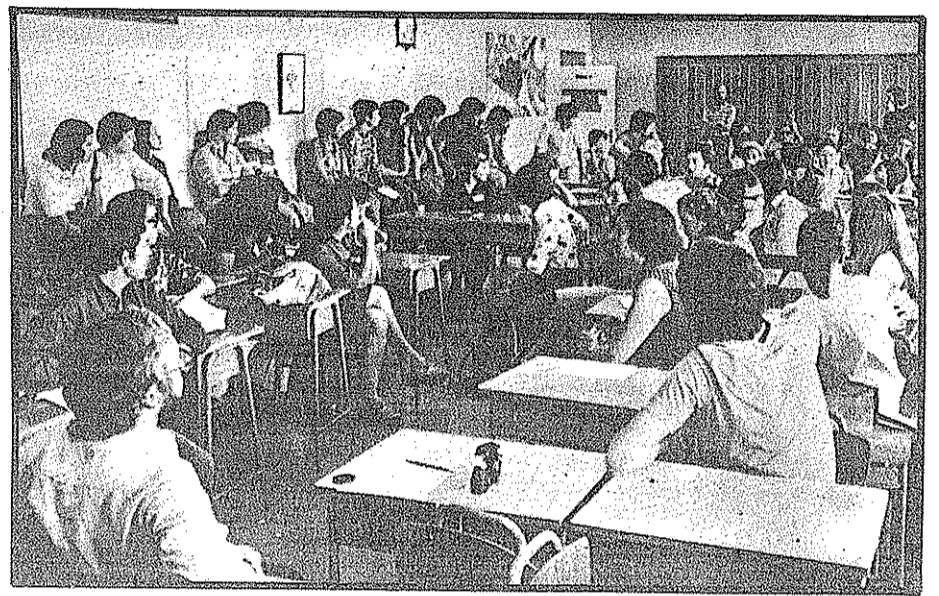
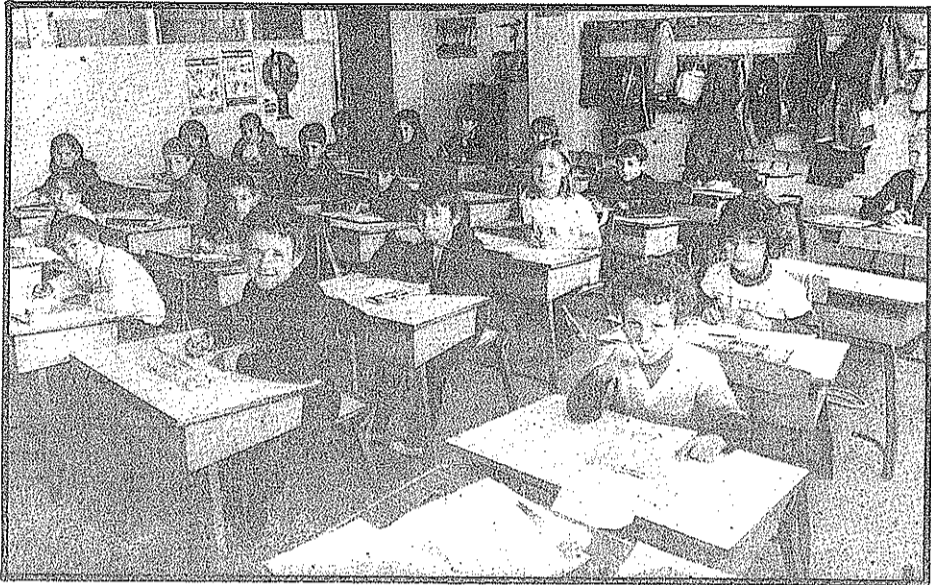

LA LLENGUA I L'ESCOLA

PER AINA MOLL

Fa pocs dies, en un col·loqui que seguí un acte cultural, es parlà de la situació de l'ensenyament del català al Principat. Es comentà que a les quatre províncies catalanes l'ensenyament de la nostra llengua ha entrat amb gran força, i parlarem de com començà ja fa anys, amb caràcter experimental i controlat per l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, un ensenyament totalment en català a certes escoles o certs grups d'alumnes, amb introducció posterior del castellà com a segona llengua; de com la televisió n'ha parlat qualque vegada, mostrant els bons resultats aconseguits, i de com s'ha estès considerablement aquest sistema, que és l'únic veritablement racional. Vaig citar el cas de les filles d'un amic meu que, per canvis de la feina del pare, han freqüentat diferents escoles de Girona i de Barcelona, però sempre han seguit un ensenyament totalment en català: una d'elles no començà fins als nou anys l'estudi del castellà, i l'altra ho va fer als set anys.

Acabat ja l'acte, un dels assistents em manifestà les seves reserves sobre aquestes experiències, que li semblaven perillosíssimes, i perjudicials per als infants. "Jo no m'atreviria a deixar una filla meua fins als nou anys sense saber castellà", digué. Li vaig fer notar que, com que els infants tenen gran intuïció per les llengües, i el castellà és present a tot arreu dins la nostra vida actual, aquestes nines sabien castellà abans de començar a aprendre'l oficialment a l'escola. "De totes maneres, insistí ell, el castellà és massa necessari per començar a ensenyar-lo tan tard. HAN DE CANVIAR MOLT LES ESTRUCTURES perquè una cosa així sigui possible".

Com que estic segura que hi ha molts de mallorquins que estarien d'acord amb aquest raonament, almenys a primera vista, m'ha semblat oportú analitzar-lo una mica, amb les connotacions que implica.

Segons aquest opinant, un coneixement simplement intuïtiu del castellà (que li permet, naturalment, entendre un castellà i fer-se'n entendre,

o seguir un programa de televisió), és insuficient per a una nina de nou anys; ell creu que el perfeccionament que dona l'escola és absolutament necessari.

Fixem-nos que aquest tipus de coneixement és l'únic que tenen de la nostra llengua la immensa majoria de mallorquins, i que fins ara això havia semblat normal. Hi ha una gran quantitat de mallorquins amb carrera universitària que són incapaces d'escriure una carta en la nostra llengua, o d'usar-la per parlar de temes científics, és a dir, que estan en la mateixa situació d'ignorància del català que aquella nina de nou anys respecte del castellà.

La nina de què parlem, ja fa tres anys que aprèn castellà, amb bona pedagogia i amb els mètodes propis de l'ensenyament d'una segona llengua. En acabar l'EGB, la seva formació lingüística li permetrà continuar els seus estudis en qualsevol de les dues llengües: estarà molt per damunt dels seus companys de la mateixa edat que només poden estudiar en castellà (i encara, après amb els mètodes d'ensenyament de la llengua materna, que per a ells són totalment inadequats), i no parlem ja dels adults que són analfabets en la llengua pròpia, mentre que ella en posseirà tot l'ensenyament bàsic.

D'altra banda, només una situació sociopolítica anormal, determinant d'una diglòssia profunda, ens pot haver conduït a considerar que el castellà és més NECESSARI que el català per a un mallorquí. Una llengua és per definició l'instrument humà de COMUNICACIÓ. La seva utilitat i la seva necessitat està sempre en funció de les possibilitats de comunicació. El castellà, a Toledo resulta absolutament necessari, mentre que a Pekin és perfectament inútil. En condicions de normalitat, la llengua més útil i més necessària a cada lloc, és la llengua natural del país (en el nostre cas, el català); aquesta llengua serveix per a tots els usos, privats i públics, i és l'única que pot ésser EXIGIDA, perquè, dins aquella àrea, és l'instrument de comunicació per excel·lència. La importància i la utilitat de les altres llengües ve determinada per la situació sociolingüística en sentit ampli: saber francès i anglès és més útil (i fins i tot necessari) a un botiguer de S'Arenal que a un de Badajoz. Aprendre alemany a l'EGB resulta inútil per a un infant de Badajoz que serà tota la vida un treballador del seu poble; però si la seva família emigra a treballar a Alemanya,

els coneixements que aquell infant tenguí d'alemany seran de primera utilitat a tota la família, perquè en la seva nova situació l'alemany és NECESSARI.

Com deia el nostre opinant, HAURAN DE CANVIAR MOLT LES ESTRUCTURES perquè la nostra llengua prengui entre nosaltres la prioritat que li és deguda. Perquè, en efecte, la situació actual és MOLT anormal, i és deguda a "les estructures". L'actual "unitat" de l'Estat espanyol, és una "uniformitat" basada en la imposició de l'estructura central, en l'aspecte lingüístic com en tots els altres. El castellà podria ésser efectivament allò que oficialment diuen que és —el "nexu d'unió" entre tots els espanyols—, si cada llengua de l'Estat espanyol tingués un ple desenvolupament dins la seva àrea natural; com que tots sabem a més a més el castellà (perquè la situació sociolingüística ho faria "necessari"), ningú tindria inconvenient a usar-lo com a instrument de comunicació amb qui no sabés la nostra llengua (com no en tenim a usar el francès, per exemple). Ara, en canvi, és una llengua IMPOSADA, amb gran perjudici de les altres: qualsevol venedor de certs grans magatzems s'atreveix a exigir amb males formes: "Hábleme en castellano, que no le entiendo", i si el client protesta a la direcció, aquesta dona suport al venedor. En Xirinaç és a la presó per "desacato a la autoridad judicial", perquè va voler declarar en català davant el jutge...; els funcionaris d'oficines i altres serveis públics estan "obligats" a adreçar-se al públic en castellà, encara que saben que la majoria dels qui usam els seus serveis a Mallorca som catalans de llengua; etc., etc.

Ara bé: LES ESTRUCTURES CANVIARAN, i canviaran aviat. Hem entrat, gràcies a Déu, en un procés de democratització i de respecte dels drets de l'home i dels grups humans, que és irreversible. Dins aquest procés, la reivindicació del dret de la llengua és essencial, i fins i tot previ a tota ideologia. Això explica que s'hagin format grups nacionalistes de totes les ideologies, i tinguem socialistes catalans, comunistes catalans, demòcrata-cristians catalans, etc., i que passi el mateix a Galícia i al País Basc. Però, naturalment, això és un fenomen passatger: les ideologies són internacionals, i resulta il·lògic i poc pragmàtic que dins un

mateix Estat hi hagi diversos partits d'ideologia idèntica, en competència per una qüestió lingüística. El resultat final lògic i desitjable és que hi hagi UN partit socialista, UN partit demòcrata-cristià, etc., i que aquest únic partit s'expressi i funcioni en català en terres catalanes, en castellà a terres castellanes, etc., i que a cada país i regió cadascun d'aquests partits s'esforci a atreure els vots dels ciutadans i a aconseguir els càrrecs de responsabilitat.

He dit que les estructures canviaran AVIAT. La rapidesa del canvi dependrà, naturalment, de la capacitat d'assimilació de la irreversibilitat del procés per part de les forces polítiques del país: Govern (i amb més motiu Cap d'Estat) i dirigents de l'oposició, sobretot els dels partits "centralistes", a qui costa molt de comprendre i assumir aquest aspecte de la nostra realitat. Però no hi ha dubte que serà RAPID: el temps ho durà. Fixau-vos en com ha canviat tot en set mesos, a desgrat de mil entrebancs, i veureu que forçosament el ritme s'ha d'accelerar encara. Ja podem tardar gaire a veure reconeguts els drets de les llengües fins ara oprimides.

I llavors LA NOSTRA LLENGUA PRENDRA EL CARACTER PRIORITARI que per dret natural li és degut, i serà LA LLENGUA PUBLICA OFICIAL DE MALLORCA, a més d'esser-ne la llengua privada. Entrarà normalment com a llengua primera a les escoles, deixant el castellà com a segona llengua (i ja veureu com, d'aquí deu anys, els joves mallorquins parlaran un castellà més correcte que els d'ara), i tota persona que vulgui ésser considerada com a culta n'haurà de tenir un bon coneixement.

El procés d'adaptació presentarà, sense cap dubte, considerables dificultats. Per això els pares mallorquins conscients del seu deure de facilitar les coses als seus fills, haurien d'EXIGIR JA PER AL CURS QUE ESTAM A PUNT DE COMENÇAR l'ensenyament de la nostra llengua a totes les escoles de les Illes. Aquest ensenyament està previst amb caràcter voluntari, i podem exigir-lo a qualsevol moment. I l'Ajuntament ha establert subvencions, i el Ministeri ha creat places de professors de català amb dedicació exclusiva. Aprofitau-ho tot des d'ara, que ben aviat serà NECESSARI.

Insistirem en el temps des de "La Columna de Foc".